

## **1. Εκτίμηση της κατάστασης και των επιλογών**

Είναι δεδομένο πλέον το μέγεθος και το είδος των καταστροφών της πυρκαγιάς που έπληξε από 12 έως 15 Αυγούστου 2015 την αστική και προστασιακή περιοχή της Πάτρας. Καταστράφηκε μια προαστιακή οικιστική και περιβαλλοντικά ευαίσθητη ζώνη 12.000 στρεμμάτων με αστικές, παραγωγικές, αγροτικές, και δασικές χρήσεις. Απειλήσε δε δύο πολύ κρίσιμες και πολύ ζωτικές για τη πόλη της Πάτρας υποδομές, της Ευρείας Παράκαμψης ή Μεγάλης Περιμετρικής της Πάτρας της «ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΟΔΟΥ» και του Χώρου Υγειονομικής Ταφής Απορριμμάτων Ξερόλακας Πατρών, ευτυχώς με σχετικά περιορισμένες ζημιές.

Το δύσκολο και δαπανηρό έργο της αποκατάστασης, δεν μπορεί να περιοριστεί μόνο σε λίγες ευκαιριακές παρεμβάσεις και στα βοηθήματα της κρατικής αρωγής. Πρέπει να αναπτυχθεί με βάση ένα ταχύρρυθμο ολοκληρωμένο εφαρμόσιμο πρόγραμμα συνολικής αποκατάστασης των συνεπειών της καταστροφής και να περιέχει ένα πρόγραμμα θωράκισης, πρόληψης, αντιμετώπισης μελλοντικών κινδύνων και καταστροφών που απειλούν τη πόλη με βάση όσα προβλέπονται στο Περιφερειακό Σχέδιο Αντιμετώπισης της Κλιματικής Κρίσης, τον Εθνικό Σχεδιασμό Διαχείρισης Κινδύνων και Κρίσεων και τις διεθνείς πρακτικές βιώσιμης αποκατάστασης (πλαίσιο Sendai) και κλιματικής ανθεκτικότητας.

Για τις πολλές απαιτήσεις υλοποίησης ένα σύγχρονου σχεδίου ανασυγκρότησης, αλλαγής εικόνας της περιοχής, χρειάζονται οι αναγκαίοι ανθρώπινοι-οργανωτικοί και οικονομικοί πόροι, εθνικοί και ευρωπαϊκοί, που να είναι ικανοί για την πλήρη κάλυψη των μεγάλων ζημιών και ενίσχυση της αναπτυξιακής δυναμικής της πόλης.

Η περιβαλλοντική αποκατάσταση, η προστασία της ζωής των πολιτών, η αναβάθμιση βασικών δημόσιων υποδομών και παραγωγικών πόρων, είναι καίριοι στόχοι για να καταστήσουν την περιοχή, βιώσιμη, ανθεκτική και ελκυστική. Κάθε 1€ σε πρόληψη, σώζει ζωές και εξοικονομεί 4–7€ σε μελλοντικές ζημιές.

Η επιτυχία του προγράμματος θα κριθεί από την ταχεία, έγκαιρη, επαρκή και στοχευμένη διάθεση των αναγκαίων κονδυλίων από την κυβέρνηση, έκτακτων, ειδικών χρηματοδοτικών μέσων απαλλαγμένων από χρονοβόρες διαδικασίες και την ενίσχυση της δυνατότητας αξιοποίησης τους από κρατικούς φορείς, τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση.

Ως προς τις **μακροπρόθεσμες και μακροοικονομικές επιπτώσεις** της καταστροφής η οικονομική κατάσταση της περιοχής έχει περιγραφεί ως φθίνουσα και στάσιμη με πολύ περιορισμένες δυνατότητας αυτοδύναμης ανάκαμψης και ανθεκτικότητας σε επερχόμενες κρίσεις λόγω της απουσίας παραγωγικών επενδύσεων σε δυναμικούς κλάδους, της ανεπαρκούς δράσης στο πεδίο της κλιματικής προσαρμογής και της ραγδαίας δημογραφικής μετάβασης και της μείωσης δραστηριότητας στην τοπική οικονομία τόσο στο σκέλος της ζήτησης όσο και της προσφοράς.

**Άμεσες επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα.** Η παράλυση της οικονομικής ζωής του τόπου για περίπου δεκαπέντε ημέρες, λόγω των πυρκαγιών, του καπνού και της προσωρινής απομάκρυνσης κατοίκων, μπορεί να εκτιμηθεί ότι στέρησε από την πόλη εισόδημα της τάξης των 35 εκατομμυρίων ευρώ. Σε αυτό δεν περιλαμβάνονται οι πρόσθετες δαπάνες φιλοξενίας και μετακίνησης κατοίκων, οι επιβαρύνσεις υγείας, οι απώλειες στον τουρισμό του Δεκαπενταύγουστου και οι ζημιές σε υποδομές και περιβάλλον. Οι απώλειες δεν αποκαθίστανται με πολύ περιορισμένη στήριξη. Συνεπώς, το πραγματικό οικονομικό τίμημα της καταστροφής είναι ακόμη μεγαλύτερο και επιβεβαιώνει πόσο ακριβό αποδεικνύεται το «κόστος της μη δράσης» στην προσαρμογή και στη βιώσιμη αποκατάσταση.

**Ανησυχητικό το κόστος της μη δράσης στους τομείς της προσαρμογής, της πρόληψης και της βιώσιμης αποκατάστασης.** Αν δεν υπάρξει έγκαιρη και απαραίτητη προσπάθεια εξαιρετικής στήριξης με ειδικό πρόγραμμα οικονομικής ανασυγκρότησης και σύγκλισης όπως έχει αιτιολογημένα προταθεί από τους φορείς της περιοχής στο πλαίσιο της διαβούλευσης του ΤΟΠΣΑ (Προτάσεις Επιμελητηρίου Αχαΐας Απριλίου 2025 και άλλων Φορέων) και η συμπλήρωση αυτού με επιπλέον ειδικό πρόγραμμα αποκατάστασης και ανθεκτικότητας για τις καμένες περιοχές Πατρών και Δυτικής Αχαΐας (κατ' αναλογία με όσα παρουσιάστηκαν από την Πολιτεία σε άλλες καταστροφές όπως π.χ. στη Βόρεια Εύβοια), τότε το επικρατέστερο σενάριο για την περιοχή είναι η επιδείνωση της φθίνουσας οικονομικής πορείας, η αυξημένη τρωτότητα των περιφερειακών, αγροτικών αλλά και αστικών περιοχών λόγω περιβαλλοντικής υποβάθμισης, εγκατάλειψης και φυγής και η καθήλωση των δεικτών ευημερίας του πληθυσμού. Η καθυστέρηση υλοποίησης μέτρων προσαρμογής οδηγεί σε συσσωρευμένο κόστος μη δράσης, που υπερβαίνει το αρχικό επενδυτικό κόστος της πρόληψης και της προσαρμογής. Το οικονομικό τίμημα της αδράνειας θα εκφραστεί σε απώλειες παραγωγικότητας, υποδομών και ανθρώπινου κεφαλαίου και σοβαρές εξωτερικότητες από νέες καταστροφές (risk cascade) που θα πλήξουν φυσικό κεφάλαιο, περιβάλλον, δημόσια υγεία που εν προκειμένω για μια κρίσιμη και σημαντική αστική περιοχή 250.000 κατοίκων μεταφράζονται σε σοβαρό και δύσκολο αντιμετώπισιμο μακροπρόθεσμο βάρος για τα δημόσια οικονομικά.

## 2. Ειδικά μέτρα και δράσεις

### **A. Άμεση Καταγραφή Ζημιών και Επιπτώσεων και Ενίσχυση της Επάρκειας Διακυβέρνησης και Ανθρώπινου Δυναμικού για Αποκατάσταση**

**1. Ταχεία και πλήρης καταγραφή, όλων ζημιών δημοσίων και ιδιωτικών και να δοθούν οι ανάλογες οικονομικές πιστώσεις αποζημίωσης** για καμένα σπίτια, αγροκτήματα, επιχειρήσεις, εγκαταστάσεις, καλλιέργειες, απολεσθέντα εισοδήματα.

**2. Δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης και αξιολόγησης της διαδικασίας αποκατάστασης και μείωσης κινδύνου** με βάση δείκτες, περιβαλλοντικά, οικονομικά και γεωχωρικά δεδομένα. Απαιτείται επιστημονική εκτίμηση των **μακροπρόθεσμων και μακροοικονομικών επιπτώσεων της καταστροφής**, λαμβάνοντας υπόψη ότι η πυρκαγιά προκάλεσε την παράλυση της οικονομικής ζωής της πόλης επί 15μερο, σοβαρές ζημιές σε βασικές υποδομές που μειώνουν τη λειτουργικότητά τους (Περιμετρική), την απώλεια φυσικού κεφαλαίου και υπηρεσιών οικοσυστήματος στις καμένες εκτάσεις και στα υδατορέματα, και το κόστος αποκατάστασης υλικών ζημιών και εξοπλισμού που βαρύνει δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς και το οποίο δεν καλύπτεται από τις πιστώσεις της κρατικής αρωγής.

**3. Άμεση εκπόνηση και εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου, πλήρους αποκατάστασης και βελτίωσης των βασικών υποδομών της ευρύτερης περιοχής της Πάτρας που επλήγη**, με συνεκτικές δράσεις και έργα ανασυγκρότησης της πόλης σε πολλά επίπεδα. Απαιτούνται πριν από όλα επαρκή στελέχη, να διατεθούν αδιάθετοι πόροι από το Ταμείο Ανάκαμψης και το «Πράσινο Ταμείο» και να δοθούν ενισχυμένα ειδικά κίνητρα των Αναπτυξιακών Νόμων, από ευρωπαϊκά κονδύλια πολιτικής προστασίας και κονδύλια του ΕΣΠΑ από σχετικά τομεακά εθνικά προγράμματα κατά κύριο λόγο και επικουρικά μόνο από το ΠΕΠ Δυτικής Ελλάδας, που είναι εντελώς ανεπαρκές.

**4. Επαρκής στελέχωση και διοίκηση έργου-Ειδική Δομή Αποκατάστασης.** Ζωτικοί τομείς των δήμων, της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας, της Αποκεντρωμένης Διοίκησης Δυτικής Ελλάδας Πελοποννήσου και άλλων δημόσιων φορέων είναι εντελώς αποστελεχωμένοι και απουσιάζει κάθε διαχειριστική επάρκεια και συντονισμός μεταξύ τους. Ενδεικτικά αναφέρουμε πως:

- Το Δασαρχείο Πατρών έχει 4 στελέχη, και μηδενικούς πόρους για έργα,
- Ο Οργανισμός Φύσης Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (ΟΦΥΠΕΚΑ) μόνο ένα στέλεχος και ασήμαντες δαπάνες έργου στις περιοχές NATURA Παναχαϊκού,
- Η Αποκεντρωμένη Διεύθυνση Υδάτων Πελοποννήσου, Δυτικής Ελλάδας Ιονίων Νήσων 5.
- Η Διεύθυνση Αγροτικής Ανάπτυξης Περιφέρειας ΔΕ 6 μόνο άτομα.
- Οι Διευθύνσεις Χωροταξίας και Περιβάλλοντος και τα τμήματα Πολιτικής Προστασίας, Αποκεντρωμένης και Περιφερειακής Αυτοδιοίκησης έχουν υποτυπώδη σύνθεση και λειτουργία.
- Η ΔΕΥΑ Πάτρας στο ζωτικό τομέα αποχέτευσης, αντιπλημμυρικής προστασίας διαθέτει 6 άτομα επιστημονικό τεχνικό προσωπικό.
- Οι Υπηρεσίες, Πρασίνου, Καθαριότητας Ανακύκλωσης, Τεχνικών υπηρεσιών και έργων αυτεπιστασίας του Δήμου Πατρέων, έχουν μόλις το 1/3 του αναγκαίου προσωπικού.
- Η Διεύθυνση Υποδομών και Έργων Περιφερειακής Ενότητας Αχαΐας μόνο 7 στελέχη.
- Η Περιφερειακή Διεύθυνση Υποδομών αδυνατεί με εξασφαλισμένες πιστώσεις επί 12 έτη, να ξεκινήσει το ζωτικό έργο του κόμβου Κ7 στην Οβρυά.

Με αυτές τις δραματικές ελλείψεις ανθρώπινου δυναμικού και πόρους να έχουμε, θα μείνουν αναξιοποίητοι, όπως με το Ταμείο Ανάκαμψης, λόγω αδυναμίας σχεδιασμού και ικανών στελεχών. Για επαναλειτουργία των βασικών λειτουργιών του όλου κράτους που επηρεάζουν άμεσα την περιοχή, επείγει η πρόσληψη με έκτακτες αξιολογικές διαδικασίες, σημαντικού αριθμού στελεχών, για κάλυψη όχι μόνο εκτάκτων αλλά και των τακτικών αναγκών που μένουν επί πολλά έτη ακάλυπτες. Μετά από διαβούλευση με όλους τους συναρμόδιους φορείς, θα εξειδικεύσουμε σύντομα ανά τομέα το ελάχιστο αναγκαίο προσωπικό.

**5. Σύσταση δημοτικής αστυνομίας.** Αυτό επιβάλλεται για τις πιεστικές ανάγκες σεβασμού τήρησης των κανόνων για το περιβάλλον, τη καθαριότητα, το κυκλοφοριακό τη κατάληψη κοινοχρήστων χώρων και τις αυθαίρετες κατασκευές.

**6. Ενίσχυση του Εθελοντισμού και της τοπικής ετοιμότητας, σε συνεργασία με τον Ερυθρό Σταυρό, ΜΚΟ, Τοπικής Αυτοδιοίκησης, στράτευση τοπικών συμβουλίων, επιτροπών γειτονιάς, πολιτιστικών και αθλητικών συλλόγων μετά από ανάλογη εκπαίδευση.** Συστηματική και υπεύθυνη ενημέρωση όλων των πολιτών και ιδιοκτητών κοινού με θωράκιση αντιτυρικής κάλυψης για κάθε ακίνητο. Αξιοποίηση πορισμάτων και επικαιροποίηση του προγράμματος Ci-ProEffect για την ενίσχυση ετοιμότητας και αποτελεσματικότητας του τοπικού συστήματος πολιτικής προστασίας που υλοποίησε η ΠΕΔ ΔΕ και του αντίστοιχου της Περιφέρειας Δυτικής Ελλάδας.

## **B. Πρόληψη, μείωση των άμεσα επαγόμενων κινδύνων & βραχυπρόθεσμη ανθεκτικότητα**

### **7. Επείγοντα αντιπλημμυρικά, αντιδιαβρωτικά και δασικά έργα.**

Για την αντιμετώπιση των άμεσων κινδύνων πλημμυρών, κατολισθήσεων διάβρωσης και ερημοποίησης, επείγουν τα έργα απορροής των ομβρίων, η απελευθέρωση όλων των υδάτινων ρεμάτων της περιοχής, διάνοιξη αντιπλημμυρικών τάφρων, αφαίρεση των καμένων δένδρων, απομάκρυνση χωμάτων και δένδρων, καθαίρεση αυθαίρετων περιφράξεων και κατασκευών και τοποθέτηση κορμοδεμάτων και συρματοκιβωτίων σε επικίνδυνα μέρη και κατασκευή τριγωνικών σκυροδετημένων τάφρων απορροής παράπλευρα στους διαλυμένους, ακατάλληλους και επικίνδυνους τοπικούς δρόμους.

### **8. Πλήρη αποκατάσταση του υποβαθμισμένου και κατεστραμμένου δημοτικού και αγροτικού-δασικού οδικού δικτύου.**

Λόγω του έντονου γεωφυσικού ανάγλυφου και της επικίνδυνα στενής δομής και των πολλών αδιεξόδων του τοπικού οδικού δικτύου εμποδίζεται η διέλευση πυροσβεστικών και άλλων οχημάτων. Για τον κρίσιμο αυτό λόγο επιβάλλεται μετά από ταχεία χαρτογράφηση και τοπογράφηση, η διαπλάτυνση-ανακατασκευή όλων των στενών επικίνδυνων ανηφορικών δρομίσκων, που βρίσκονται πολύ συχνά στο επίκεντρο των φυσικών καταστροφών. (Πυρκαγιές, πλημμύρες, κατολισθήσεις). Ενδεικτικά αναφέρουμε τους ημικατεστραμένους δρόμους:

1. Ιγνατίου, Ερυθρού Σταυρού, στο Γηροκομείο, Ξερόλακα.
2. Αρτεμίσίου στα Σιχαινά και των 7 καθέτων παρόδων της.
3. Από Ι.Μ. Ομπλού-Άνω Καλλιθέα και Κρυσταλόβρυση.
4. Λιαπέικα-Βούντενη και Λιαπέικα Μπάλα.
5. Σελλά- Πυροφυλάκειο Ζήρειας και Άνω Ροδινή Ζήρεια και Δρέπανο
6. Κοκινόβρυση –Δραγόλαινα. Ο πλέον βασικός δρόμος του Παναχαϊκού.
7. Διοδώρου 146 στο Χάραδρο, Αγριαγκινάρα -Βατόβρυση –Ράχη Βούντενης.
8. Άνω Καστρίτσι-Αιολικό Πάρκο Παναχαϊκού.
9. Ρωμανού-Νερομάνα Ρούφου.
10. Ζουμπάτα – Βετέικα- Κουναβαίκα.
11. Άνω Οβρυά-Κρήνη.
12. Πουρναρόκαστρο Χαρμαντέικα κ.ά.

**9. Υπογείωση των εναέριων δικτύων χαμηλής και μεσαίας τάσης της ΔΕΔΔΗΕ** και υψηλής και υπερυψηλής τάσης του ΑΔΜΗΕ που διέρχονται από το πυκνό ιστό της πόλης. Να ενταχθεί η περιοχή κατά προτεραιότητα στα σχετικά εθνικά προγράμματα υπογειοποιήσεων και παραλλαγών δικτύων των δύο αυτών μεγάλων εταιρειών. Σε συνολικό ποσό 2 δις. € που προβλέπεται για την επόμενη τριετία, επιδοτούμενο στην Αχαΐα διατίθενται μόλις 12 εκ €. Από 25ετίας υπάρχει σχετική δέσμευση της ΔΕΗ Διοικήτη Αθανασόπουλου που δεν υλοποιήθηκε. Πρόβλεπε την υπογείωση των σταθμών και των δικτύων Ζαρουχλείων -Μακρυγιάννη, Ζαβλανίου. Πατρών Κλάους –Γηροκομείου-Χαράδρου. Οι νέοι στύλοι να μην τοποθετούνται πρόχειρα, επιφανειακά και σε επικίνδυνα κυκλοφοριακά σημεία. Να απαλλαγούν οι Δήμοι από την υποχρέωση πληρωμής των αστικών δικτύων φωτισμού.

### **Γ. Περιβάλλοντική αποκατάσταση και προσαρμογή, Διαχείριση Υδάτων, ανάταξη περιοχών μίξης αστικών-δασικών-αγροτικών χρήσεων, ανθεκτικές πράσινες και υδάτινες ζώνες**

**10. Πρότυπο σχέδιο οικολογικής αποκατάστασης και πυροπροστασίας για δασικές και καμένες εκτάσεις για τη δύσκολη αστική-περιαστική ζώνη με δύο σκέλη:**

**α. Αγροτικό-δασικό πλαίσιο ευάλωτης περιοχής: Δημιουργία Πράσινης Ζώνης. Επίλυση των εκατοντάδων παράλογων αγροτο-δασικών αμφισβητήσεων** από τη Γενική Γραμματεία Δασών, με αναγνώριση των παλιών ιδιοκτητών και κατόχων καλλιεργητών. Αναγνώριση της κυριότητας του Δήμου Πατρέων, από το Δασαρχείο Πατρών 50 στρεμμάτων ιδιοκτησίας του, παρά την Μικρή Περιμετρική, μετά το αρχαίο Υδραγωγείο, για δημιουργία Πάρκου πρασίνου και αναψυχής και επέκτασή του Δασυλλίου διαφορετικά με βάση τον Δασικό Κώδικα Νόμος 2945/2001 άρθρο 25.

Ειδική προτεραιότητα προστασίας, διαμόρφωσης και προσέλασης να δοθεί στην άμεση περιοχή Δασυλλίου - Καβουκάκι Μικρής Περιμετρικής - Αρόης, στη πλέον ευάλωτη και πυρόπληκτη περιοχή της κοιλάδας των Συχαινών και του Μειλίχου και αναδάσωση αποκατάσταση των λόφων του Γηροκομείου προς Ξερόλακκα, τους Αναμεταδότες και του δασυλλίου Μονής Γηροκομείου που δεν υλοποιήθηκε από τη περυσινή φωτιά.

Όλα αυτά πρέπει να μελετηθούν στη βάση ενός ευρύτερου σχεδίου με την επωνυμία «Πράσινοι Λόφοι Πάτρας» Ένα όραμα που είχε αρχίσει πριν, από ένα αιώνα με το φιλοδασικό και το Δήμο Πατρέων και δεντροφυτεύτηκαν τα αργιλώδη εδάφη σε «Δασύλλιο», «Γηροκομείο» και «Κεφαλόβρυσο»

**β. Για μείωση της διακινδύνευσης και απαλλαγή από την εικόνα ερήμωσης που περιβάλλει την Βόρεια-ανατολική πλευρά της πόλης** χρειάζονται στην ευρύτερη περιοχή Παναχαϊκού, Ξερόλακκας, Ράχης, Καλογήρου, Βούντενης, Γηροκομείου, Αγίου Τρύφωνα. προστασία της φυσικής αναβάσταξης με απαγόρευση της βοσκής και με εγγειοβελτιωτικά έργα και κατάλληλες δενδροφυτεύσεις των καμένων εκτάσεων, με αντυρικά και πλατύφυλλα είδη.

**γ. Δημιουργία ειδικού προγράμματος ανασύστασης των καμένων και εγκαταλειμμένων ελαιώνων και αμπελώνων στην περιαστική περιοχή** με σύγχρονο οικονομικό σύστημα άρδευσης. Ενοποίηση των κατακερματισμένων αγροτεμαχίων διαχωρισμό των δασών με οροθέτηση αποτερματισμό τους με αντυρικές ζώνες και σαφή διαχωρισμό από τα αγροτικά ακίνητα και αύξηση των καλλιεργειών για μείωση της ερημοποίησης.

**δ. Ανάπλαση όλης της περιοχής που γειτνιάζει με τη κοίτη του Μειλίου με δημιουργία πρότυπου γραμμικού πάρκου από Τερψιθέα έως Ξερόλακκα-Μυκηναϊκό πάρκο Βούντενης –Μπάλα.** Συνημμένα σχέδια. Πλήρη αποκατάσταση και προστασία του Μυκηναϊκού Πάρκου της Μονής Μπάλα και της εξαιρετικού φυσικού κάλους περιοχής

**ε. Ειδικό ολιστικό Σχέδιο Προστασίας Ανάδειξης Αξιοποίησης Παναχαϊκού όρους και των προβούνων του,** Ζάστοβας, Ομπλού και Κούκουρης, Άνω Ροδινής. Προστασία και ανάδειξη του σπάνιου αισθητικού δάσους, Σελέμνου (Καστριτσιάνικου) Χαράδρου, 18.000 στρεμμάτων με ραχοκοκαλιά την οδό Βελβιτσίου-Κοκινόβρυσης.

#### **11. Περιβαλλοντική και αντιπλημμυρική προστασία σε υδάτινα ρέματα**

Προστασία και πυροπροστασία υφιστάμενης κοίτης των χειμάρρων που περιβάλλουν τη πόλη με βελτίωση υποβαθμισμένης παραποτάμιας βλάστησης με λύσεις βασισμένες στη φύση (NBS). Προτείνουμε τη δημιουργία, επτά μεγάλων γραμμικών παραποτάμιων πάρκων επιφάνειας 2500 στρεμμάτων, στους μικρούς ποταμούς και χειμάρρους του Δήμου Πατρέων: 1. Γλάκου 2. Χαράδρου 3. Βολιναίου-Δρεπάνου 4. Σελέμνου, 5. Ξυλοκέρας, 6. Παναγίτσας, Νερομάνας Κρήνης, 7. Μειλίου κ.ά.

Αυτά μπορούν να δημιουργήσουν ένα **αναβαθμισμένο περιβαλλοντικό πλαίσιο πυροπροστασίας και ανθεκτικότητας και ένα αντιπλημμυρικό πλέγμα**, αναπτύσσοντας σπάνιες αστικές και προαστιακές ζώνες πρασίνου, πάρκα άθλησης και αναψυχής.

**12. Αποκατάσταση υποβαθμισμένων περιαστικών ιδιωτικών και δημοσίων εκτάσεων**, όπως του πυρόπληκτου από το 2023 Ριγανοκάμπου και του Πεδίου Βολής Αρόης που ανήκουν στο Δημόσιο και το Πανεπιστήμιο συνολικής έκτασης 1600 στρεμμάτων.

Η έκταση του Πανεπιστημίου Πατρών έχει σχεδιασθεί από το καθηγητή πολεοδομίας-αρχιτεκτονικής Βασίλη Παππά ως πρότυπο οικιστικό και τεχνολογικό πάρκο αλλά ο ευρύτερος του δημοσίου είναι ιδανικός, για δημιουργία υποδειγματικών οικισμών με πολλούς χώρους πρασίνου και συνδέεται άρρηκτα με το μετέωρο Ανατολικό πάρκο του Δήμου Πατρέων.

Μελέτη αποκατάστασης και μετατροπής του ΧΥΤΑ Ξερόλακκας σε περιβαλλοντικό κέντρο και Πάρκο, μετά τη θέση σε λειτουργία του εργοστασίου επεξεργασίας απορριμμάτων του Φλόκα.

**13. Διαχείριση Υδάτων.** Συνολικό σχέδια άρδευσης με ορθολογική αξιοποίηση όλων των πηγών και ένταξη της άρδευσης των αγροτικών ακινήτων σε όλη την έκταση του Δήμου Πατρέων στη ΔΕΥΑ Πάτρας κατά το πρότυπο της ΔΕΥΑ Αιγίου. Ενιαία διαχείριση 280 αντλιοστασίων της ΔΕΥΑΠ και εκατοντάδων ανεξέλεγκτων γεωτρήσεων. Κατάρτιση σχεδίων ασφάλειας και ελέγχου ποιότητας νερού. Συστήματα αυτόματης και οικονομικής άρδευσης για όλες τις καλλιέργειες της περιοχής μαζί με τα αναγκαία εγγειοβελτιωτικά έργα.

Εφαρμογή του νόμου 3199/2003 και των Κοινοτικών οδηγιών για οικολογική διαχείριση του νερού και αντιμετώπιση των κινδύνων λειψυδρίας ξηρασίας που παραμένει επί 22 έτη ανεφάρμοστος. Κατάρτιση και εφαρμογή των υφιστάμενων μελετών Λεκανών Απορροής Ποταμών ΛΑΠ Ρεμάτων Βόρειας Πελοποννήσου.

Να μελετηθούν και να κατασκευασθούν έργα ορεινής υδρονομής, φράγματα ανάσχεσης, εξωποτάμιας λιμνοδεξαμενές, μεγάλες μεταλλικές πυροσβεστικές δεξαμενές, και πυροσβεστικοί κρουνοί.

#### **Δ. Χωροταξία, Οδικές υποδομές & Κυκλοφορία**

#### **14. Οδικά έργα**

**Ι. Περιμετρική και παράπλευρες οδοί.** Η πόλη είναι κυκλοφορικά ανοχύρωτη και πνίγεται από όλες τις πλευρές αδυνατεί να καλύψει όχι μόνο έκτακτες ανάγκες εκκένωσης και κινδύνους αλλά ούτε και τη καθημερινή κίνηση. Αυτό απεδείχθη και με τη πρόσφατη πυρκαγιά που απειλήθηκε σοβαρά η Μεγάλη Διεθνής Περιμετρική Οδός της Πάτρας και παραμένει επί 20 έτη με πολλά προβλήματα και -σε τμήματα- με τις μισές λωρίδες σε κυκλοφορία για την αναβάθμιση της απαιτούνται:

1. Ενίσχυση αναβάθμιση, πιστοποίηση της Ευρείας Παράκαμψης Πάτρας και στα 18 χλμ. με έμφαση στις επίφοβες κοιλοδογέφυρες και τις επικίνδυνες σήραγγες
2. Διάνοιξη των παράπλευρων οδών της Μεγάλης Περιμετρικής.
  - α. Από Άγιο Τρύφωνα «Αποστομίες» σε Εγλυκάδα.
  - β. Από Προάστειο σε Μείλιχο οδό Ξερόλακκας.
  - γ. Εγκάρσια διασύνδεση Μικρής με Μεγάλη Περιμετρική μήκους 1800 μέτρων για προστασία και απεγκλωβισμό των συνοικιών γκέτο, Ζαβλανίου και Ανθουπόλεως.
  - δ. Ολοκλήρωση του ημιτελούς Κόμβου Κ 1 Ρίου, για να συνδέει απευθείας το Πανεπιστήμιο, το Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο και τα βόρεια προάστια με τη Πάτρα.
  - ε. Κόμβου Κ 3 Μειλίου-Ξερόλακκας.Στ. Κόμβου Κ 7 Οβρυάς-Πατρών εθνικής οδού Πατρών Τριπόλεως που εκκρεμεί 14 έτη.

## **II. Οδικά έργα εντός αστικής περιοχής στις διασταυρώσεις των διερχομένων κάθετων στη πόλη εθνικών οδών, με κατασκευή 16 κυκλικών κόμβων (roundabout)**

Επειδή η πόλη ασφυκτιά καθημερινά από το κυκλοφοριακό χάος στις συμβολές των κάθετων εθνικών οδών και την έλλειψη συγκοινωνιών, προτείνουμε όπως, για αποσυμφόρηση της κυκλοφορίας, να προγραμματιστούν και να κατασκευασθούν σταδιακά 16 νέοι κόμβοι κατά το πρότυπο των Ιωαννίνων που έχουν 11. Οι προτεινόμενες θέσεις είναι οι εξής:

1. Μαρούδα 2. Δροσιά. 3. Ταμπάχανα. 4 Προαστείο-Χαράδρου. 5 Κόμβο Κουρτέση με Πανεπιστημίου 6, Κορίνθου- Αγίας Σοφίας. 7. Αγίας Σοφίας-Κωνσταντινουπόλεως. 8. Γλαύκου-Ακρωτηρίου. 9. Γλαύκου - Πατρών Κλάους. 10. Λεωφόρο Βενιζέλου - Παπανδρέου. 11. Βενιζέλου Πατρών Κλάους. 12. Ακτή Δυμαίων Βενιζέλου. 13. Πατρών Καλαβρύτων με οδό Ηλείας - στην Οβρυά. 14 Οδό Παπανδρέου -Παπαναστασίου Ψαροφάη. 15. Εθνική Πατρών -Αθηνών με οδό Ακρίτα στο Προάστειο. Μαραγκοπούλου-16. Μενούνου Αγία Αλεξιώτισσα.

**15. Εκπόνηση κυκλοφοριακής συγκοινωνιακής μελέτης του πολεοδομικού συγκροτήματος Πατρών.** Ενίσχυση των μέσων μαζικής μεταφοράς, με σύγχρονα ηλεκτρικά λεωφορεία, σε αναλογία με αυτά που δόθηκαν σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη. Απομάκρυνση 4.000 περίπου εγκαταλειμμένων οχημάτων από τους δρόμους της πόλης.

**16. Υλοποίηση του Χωροταξικού Περιβαλλοντικού Σχεδιασμού Δυτικής Ελλάδας και του Γενικού Πολεοδομικού Σχεδίου του Δήμου Πατρέων μένουν ανεφάρμοστα επί δεκαετίες.**

Επέκταση του πολεοδομικού περιβαλλοντικού σχεδιασμού στις δημοτικές ενότητες Ρίου, Παραλίας, Βραχνείων και Μεσσήτιδος όπου επικρατεί πολεοδομικά χαώδης κατάσταση κυκλοφορικά και περιβαλλοντικά και κινδυνεύουν να γίνουν παρανάλωμα σε μία επόμενη φάση φυσικής καταστροφής.

**17. Επέκταση και εφαρμογή Έγκριση του Περιφερειακού Σχεδίου για την Κλιματική Αλλαγή Σχεδίων Ανθεκτικότητας και Μετριασμού της Κλιματικής Αλλαγής της Δυτικής Ελλάδας σε επίπεδο Δήμων και Περιφέρειας.** Κάθε τόσο καταρτίζονται εγκρίνονται εθνικά και περιφερειακά αλλά τίποτα δεν εφαρμόζεται .

Το Περιφερειακό Σχέδιο εγκεκριμένο από το Περιφερειακό Συμβούλιο στις 19 Δεκεμβρίου 2022, περιέχει τη στρατηγική για τη μείωση της ευπάθειας της ΠΔΕ στις επιπτώσεις από την κλιματική αλλαγή και θωράκιση της με γνώμονα την προστασία της ανθρώπινης υγείας και του περιβάλλοντος. Περιλαμβάνει 166 δράσεις και μέτρα, κόστους 193.000.000€, σε 12 τομείς κοινωνικής και οικονομικής δραστηριότητας, με προτεραιότητα στην Πολιτική Προστασία, τα αντιπλημμυρικά έργα, τη διάβρωση των ακτών, τους υδάτινους πόρους, τη γεωργία, τη δημόσια υγεία και τις υποδομές μεταφορών. (Απόδειξη τ εξαιρετικής προετοιμασίας που έγινε το προηγούμενο διάστημα). Βασικοί πυλώνες του Περιφερειακού Σχεδίου είναι:

- Η ενίσχυση της ανθεκτικότητας της Περιφέρειας σε όλους τους τομείς και περιοχές, με δράσεις προσαρμογής σύμφωνα με τους στόχους της βιώσιμης ανάπτυξης.
- Ενδυνάμωση των διοικητικών δομών της Περιφέρειας ώστε να αντιμετωπίσουν το πρόβλημα ή δημιουργία νέων δομών.
- Συστηματοποίηση και βελτίωση της διαδικασίας λήψης αποφάσεων.
- Επικοινωνία διάχυση πληροφοριών, με ενημέρωση και ευαισθητοποίηση της κοινωνίας.
- Σύνδεση της προσαρμογής με την προώθηση ενός βιώσιμου αναπτυξιακού προτύπου.
- Προώθηση δράσεων και πολιτικών προσαρμογής σε όλους τους τομείς της οικονομίας με έμφαση στους πλέον ευάλωτους.
- Δημιουργία μηχανισμού παρακολούθησης, αξιολόγησης και επικαιροποίησης των δράσεων και πολιτικών προσαρμογής.
- Δημιουργία Δίκτυου Συλλογής Δεδομένων και καθιέρωση Δεικτών Παρακολούθησης, που θα αφορούν την εφαρμογή των μέτρων/δράσεων και αξιολόγησης αποτελεσμάτων.
- Τη ουσιαστική λειτουργία της Περιφερειακής Επιτροπής Αντιμετώπισης Κλιματικής Αλλαγής(ΠΕΑΚΑ), ένα χρήσιμο εργαλείο της Περιφέρειας για αντιμετώπιση των φαινομένων της Κλιματικής Κρίσης
- Ένταξη του πολεοδομικού συγκροτήματος Πάτρας σε όλες τις δράσεις και τα εθνικά και ευρωπαϊκά προγράμματα κλιματικής ουδετερότητας και προσαρμογής.

**18. Λειτουργία του περιφερειακού Συντονιστικού Κέντρου Δυτικής Ελλάδας κατά το πρότυπο εκείνου της Θεσσαλίας.**

**19. Εφαρμογή του Περιφερειακού και Δημοτικού Σχεδιασμού Ολοκληρωμένης Διαχείρισης Στερεών Απορριμμάτων.** Απορρύπανση της πόλης. Σταθμοί μεταφόρτωσης και προεπιλογής, συστηματικός οδοκαθαρισμός. Διαχείριση κλαδεμάτων και περιαστικού πρασίνου. Καθαρισμός παραποτάμιων εκτάσεων εθνικών οδών και των δημόσιων χώρων ένα παράδειγμα π.χ. ανατολικά του Γυμναστηρίου «ΤΟΦΑΛΟΣ όπου στον απέναντι παραποτάμιο χώρο στο Χάραδρο προ του Πανεπιστημίου στην βιτρίνα της πόλης έχει δημιουργηθεί μια απαράδεκτη ανεξέλεγκτη χωματερή και σημειώθηκε πρόσφατα πυρκαγιά.

**20. Ολοκληρωμένα Προγράμματα χωριστής συλλογής και ανακύκλωσης όλων των στερεών αποβλήτων**

Συλλογή επεξεργασία κλαδεμάτων ελαίων και άλλων δένδρων με κλαδοτεμαχιστές-διαχείριση οργανικών. Διαχείριση μπαζών και προϊόντων κατεδαφίσεων. Αυστηρή εφαρμογή του Κανονισμού Καθαριότητας και συστηματική ενημερωτική εκστρατεία.

## ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΑ ΠΡΟΕΚΤΙΜΩΜΕΝΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ

1. Τοπικό δημοτικό οδικό και αγροτικό και δασικό δίκτυο 15 εκ €.
2. Ολοκλήρωση Βελτίωση Ευρείας Παράκαμψης Πάτρας «ΟΛΥΜΠΙΑΣ ΟΔΟΥ» 30 εκ €
3. Για 16 κυκλικούς κόμβους καθέτων εθνικών οδών εντός πόλεως 20 εκ €.
4. Προστασία Παναχαϊκού όρους, δημιουργία εθνικού πάρκου και απομάκρυνση ξηρών ελάτων, Αναδασώσεις 12 εκ €
5. Σχέδιο «Πράσινοι Λόφοι Πάτρας» 10 εκ €.
6. Προστασία δημιουργία επτά παραποτάμιων πάρκων 5 εκ €.
7. Αντιπλημμυρική αντιδιαβρωτική προστασία 8 εκ €.
8. Στελέχωση-μελέτες Περιφερειακό συντονιστικό 8 εκ €.
9. Πυρασφάλεια πυροπροστασία συστήματα ανίχνευσης και κατάσβεσης Διαχειριστικό Κέντρο Πολιτικής Προστασίας, Ιπτάμενα μέσα ανίχνευσης 4 εκ €
10. Εξορθολογισμός διαχείρισης υδάτων και εγγειοβελτιωτικά έργα με ένταξη στη ΔΕΥΑ Πάτρας με κατασκευή φραγμάτων, λιμνοδεξαμενών, δεξαμενών πυρόσβεσης, 12. εκ €.

**Εκτιμώμενη χρονική διάρκεια υλοποίησης προγράμματος:** 5 έτη.

**Συνολικό εκτιμώμενο κόστος:** 124. 000 000€

Θα ακολουθήσει εξειδίκευση των επί μέρους σχεδίων και δράσεων.

### 3. Προτάσεις του Επιμελητηρίου Αχαΐας

**Σε συνάρτηση με τα ανωτέρω για τη στήριξη των επιχειρήσεων και της παραγωγικής ανασυγκρότησης της Αχαΐας προτείνεται:**

1. Η υιοθέτηση από την Κυβέρνηση του συνόλου των μέτρων, δράσεων και παρεμβάσεων που κατατέθηκαν από το Επιμελητήριο Αχαΐας στο Τοπικό Σχέδιο Ανάπτυξης (Απρίλιος 2024) και η ταχεία έγκριση του ειδικού προγράμματος ανασυγκρότησης και σύγκλισης.
2. Υιοθέτηση των προτάσεων που περιλαμβάνονται στην Επιστολή του Επιμελητηρίου σχετικά με την κήρυξη του νομού σε κατάσταση έκτακτης ανάγκης (πάγωμα δανειακών και φορολογικών υποχρεώσεων για επιχειρήσεις και νοικοκυριά, εφάπαξ αποζημιώσεις για καταστροφές σε καταστήματα, αποθήκες, εξοπλισμό).
3. Ειδικά χρηματοδοτικά εργαλεία για επανεκκίνηση μικρών επιχειρήσεων.
4. Στήριξη των αγροτών που αποτελούν βασικό κρίκο της τοπικής οικονομίας. Ειδικό πρόγραμμα για την παραγωγική ανασυγκρότηση του αγροτικού και κτηνοτροφικού κλάδου της Αχαΐας που επλήγη βαρύτατα από πυρκαγιές, ξηρασία, ευλογιά αιγοπροβάτων.
5. Ένταξη της Αχαΐας στις διατάξεις του Αναπτυξιακού Νόμου για τις πληγείσες περιοχές από φυσικές καταστροφές (Νόμος Θεοδωρικάκου).
6. Ανεξάρτητη πραγματογνωμοσύνη και εκτίμηση επιπτώσεων στις πρόσφατες καταστροφές και μελέτη εκτίμησης μελλοντικών κινδύνων για τις επιχειρήσεις και την οικονομία της περιοχής.
7. Εκπόνηση σχεδίου κλιματικής ουδετερότητας και προσαρμογής για τις επιχειρήσεις της περιοχής.

**Το κείμενο συγγράφηκε από την επιστημονική ομάδα τεκμηρίωσης του Επιμελητηρίου Αχαΐας υπό τον Κ. Αντωνόπουλο.**